

Projectplan: Groen zelf doen

Inrichting van het proces voor zelfbeheer van adoptiegroen bij
Gemeente Stichtse Vecht

Foto: Buurtgroen Zoetermeer. Bron: www.omroep.west

Opdrachtgever: Gemeente Stichtse Vecht, Team Buiten
Opdrachtnemer: Annelien Alberti, Landschapscoördinator Stichtse Vecht / Student HVHL
Helena Klok, projectvoorbereider DG Groep / Student HVHL
Datum: 3 februari 2021
Versie: 1.0

Inhoud

1. Achtergrond.....	3
2. Projectresultaat	3
3. Organisatie	5
4. Kwaliteit.....	7
5. Informatie.....	9
6. Communicatie	10
7. Tijd	12
8. Geld	11

1. Achtergrond

De afgelopen vier jaar hebben de bewoners van de gemeente Stichtse Vecht de mogelijkheid gekregen om groene initiatieven aan te dragen voor het verbeteren van hun eigen leefomgeving. Zoals de het plaatsen van plantenbakken, de adoptie van boomspiegels of de omvorming van heestervakken. De groenaannemer heeft zorggedragen voor de behandeling, uitvoering en afhandeling van deze aanvragen. Als groenbeheerder van de gemeente nodigden ze bewoners uit om ideeën aan te dragen om de buitenruimte te verbeteren en de handen uit de mouwen te steken.

Ondanks dat de projecten in overleg met de gemeente zijn uitgevoerd, is de gemeente niet helemaal tevreden over de manier waarop de participatie met de burgers de afgelopen jaren is verlopen. Zowel op het proces als op de inhoud is er een aantal zaken die de gemeente graag anders wil zien.

Per 1 januari 2021 heeft de gemeente de regie weer in eigen hand genomen. De gemeente wil het proces voor zelfbeheer opnieuw gaan inrichten. Het moet duidelijk zijn voor bewoners wat er van hen wordt verwacht en wat zij van de gemeente kunnen verwachten. De gemeente zoekt naar een manier die bijdraagt aan een mooier Stichtse Vecht en de betrokkenheid en tevredenheid van de burgers vergroot, en tegelijk ook aansluit bij de gemeentelijke visie op beheer en onderhoud.

2. Projectdoelstellingen

Op 9 december 2020 hebben we een intakegesprek gevoerd met Jan de Jong, IBOR-coördinator (a.i) en René van Swieten, Directievoerder Groen, van gemeente Stichtse Vecht. Zij gaven in dit gesprek aan dat de gemeente het volgende wil bereiken:

- Zicht en grip op het participatieproces
- Regie op participatieproces in eigen hand
- Kwalitatieve verbetering van de openbare ruimte/groene leefomgeving
- Meer klimaatadaptatie (klinkers eruit, groen erin)
- Samenwerking tussen burgers en gemeente
- Betrokkenheid: sociale cohesie verbeteren.

Op basis daarvan heeft de gemeenten ten aanzien van het zelfbeheer de volgende doelstelling geformuleerd:

De gemeente streeft naar gedragen burgerinitiatieven die leiden tot behoud en verbetering van de groene openbare ruimte en die uitgevoerd worden in zelfbeheer op een manier waarover zowel burgers als gemeente tevreden zijn.

Om dit doel te bereiken doen we voor de gemeente een project om te komen tot een passende aanpak voor de afhandeling en uitvoering van aanvragen van groen in zelfbeheer. We nemen de afhandeling van bestaande en nieuwe zelfbeheeraanvragen tijdelijk over. Zo kunnen we inzicht krijgen in de hoeveelheid en de soort aanvragen. Onderdeel van dit project is ook een onderzoek naar Zelfbeheer van adoptiegroen. Op basis van het onderzoek zullen we een concept procesinrichting ontwikkelen. Deze kunnen we direct in de praktijk brengen (toetsen) bij burgers en

de interne organisatie. Op basis van de onderzoeksresultaten en de opgedane inzichten in de praktijk geven we advies over de invoering van het zelfbeheer.

We hebben de volgende projectdoelen gesteld:

- Inzicht krijgen in het concept zelfbeheer van adoptiegroen.
- Inzicht krijgen in het volume van aanvragen en de impact die dit heeft op de gemeentelijke organisatie.
- Inzicht krijgen in het soort aanvragen van burgers en de achterliggende motivatie van hun aanvraag.
- Inzicht krijgen in de wijze waarop zelfbeheer gefinancierd kan worden.
- Proceskennis opdoen bij andere gemeenten waar zelfbeheer is ingevoerd en te leren wat kritische succesfactoren zijn.
- Ervaren hoe het eigen ambtenarenapparaat is betrokken bij de coördinatie en afhandeling van de zelfbeheeraanvragen.

3. Projectresultaat

Voor de gemeente Stichtse Vecht gaan we de volgende beroepsproducten opleveren:

1. Een onderzoeksrapport met het verslag van ons onderzoek naar adoptiegroen in zelfbeheer met daarin conclusies en aanbevelingen.
2. Een uitvoeringsplan met daarin een procesbeschrijving voor de afhandeling van aanvragen voor adoptiegroen. Dit zal de gemeente de volgende producten opleveren:
  - Concept visie op zelfbeheer van adoptiegroen
  - Beslisboom voor het afhandelen van aanvragen van de verschillende adoptiegroepen: zoals boomspiegels, bijenlinten, plantvakken en specials.
  - Procesflow voor de afhandeling van burgerinitiatieven (plantvakken en specials).
  - Voorstel voor participatievoorwaarden voor adoptiegroen
  - Voorstel voor de intakefase voor zelfbeheer of adoptiegroen
  - Berekening van de benodigde capaciteit + inschatting jaarlijkse kosten.
  - Voorstel voor invoering van zelfbeheer binnen de gemeente.
  - Voorstel voor communicatie via de gemeentelijke website

4. Organisatie

Het project Groen zelf doen is op te delen in twee fasen. In de eerste fase doen we onderzoek en gaan we actief aan de slag met het afhandelen van aanvragen voor zelfbeheer. We hopen dat in de loop van het voorjaar de maatregelen rondom Corona versoepelen zodat we in de periode april – juni aan de slag kunnen met een concreet participatieproject.

Fase 1: Jan – maart

Onderzoek naar organisatie van zelfbeheer van adoptiegroen bij andere gemeenten

Door de beperkingen in deze tijd hebben we in overleg met docent Hans Jacobse ervoor gekozen om niet actief deel te nemen aan een participatietraject maar om participatieprojecten te onderzoeken. Het product van dit onderzoek is een advies voor succesvolle participatie voor de gemeente Stichtse Vecht.

Afhandelen van de bestaande en nieuwe aanvragen voor zelfbeheer adoptiegroen

Per 31 december 2021 is de participatieaanpak van de groenaannemer afgelopen. De gemeente neemt de regie weer over. Per 1 januari heeft de communicatieadviseur, op aangeven van de wethouder, een mailbox geopend voor burgers: groenzelfdoen@stichtsevecht.nl. Wij hebben toegang tot deze mailbox en gaan de aanvragen van groene initiatieven behandelen om stapsgewijs te onderzoeken hoe het proces en de communicatie van aanvraag tot en met beheer er uit moet zien, zodat ambtenaren en burgers dit naar tevredenheid doorlopen.

Daarnaast heeft de vorige aannemer een lijst van lopende aanvragen achtergelaten. Deze is overgedragen aan de directievoerder. We gaan deze lijst met hem bespreken om inzicht te krijgen in de gewenste vorm van afhandeling van deze aanvragen. Tevens nemen we deze projecten direct mee in ons concept toetsingsproces: komen deze aanvragen in de nieuwe situatie door de toetsing en waarom dan wel/ niet? De overdracht projecten van de groenaannemer die uitgevoerd kunnen worden pakken we op. Het geeft ons de mogelijkheid om bij de bewoners te achterhalen hoe zij het proces rondom zelfbeheer ervaren.

Fase 2: April – juni: aanbevelingen toetsen op een concrete casus

We verwachten dat er gedurende de looptijd van het onderzoek nieuwe aanvragen binnenkomen, zodat we hier een casus uit kunnen selecteren om een daadwerkelijk participatieproject met bewoners te kunnen doen.

We passen ons advies toe op deze fysieke casus, vanaf het moment van intake en de daaropvolgende stappen. Hoe ver we in het proces komen is mede afhankelijk van de inzet van de betrokken ambtenaren. We streven ernaar om minimaal één participatiebijeenkomst/ ontwerpessie met bewoners te doen.

Alternatief (Plan B):

Als het niet lukt om een concrete casus te vinden waarmee we een participatieproject kunnen doorlopen, willen we dit op de volgende manier oplossen:

De lijst met (13) lopende aanvragen bevat vijf aanvragen die nog in een heel vroeg stadium verkeren.

We gaan per aanvraag bekijken of het mogelijk is om een deel van het (participatie)proces mee te maken. Bijvoorbeeld:

- Het bijwonen van een ontwerpessie met bewoners die georganiseerd wordt door de gebiedsregisseur, of
- bijwonen van de omvorming van een groenstrook door hovenier en burgers.

Daarnaast heeft de teamleider van het team Buiten aangegeven dat er nog geen evaluatie heeft plaatsgevonden van de uitgevoerde projecten in zelfbeheer. Een aantal van deze projecten kunnen wij gaan schouwen. Op deze manier krijgen we inzicht in het laatste gedeelte van het burgerinitiatief, het beheer en de nazorg van het geadopteerde groen.

Betrokkenheid op langere termijn

In een onderzoek over zelfbeheer in Nieuwegein hebben we gezien dat bewoners zich ondergewaardeerd kunnen voelen. Zij doen het werk voor de gemeente, maar krijgen geen erkenning voor dit werk. Een gezamenlijke jaarlijkse bijeenkomst met deze bewoners werd daar gezien als een hele goede stap van de gemeente. Als we binnen de geplande periode voldoende tijd beschikbaar hebben, en de maatregelen rondom Corona laten het toe, dan kunnen we mogelijk een (Coronaproef) bijeenkomst organiseren met de huidige zelfbeheerders. We kunnen dan mogelijk een uitspraak doen over de laatste schakel in het proces: het betrokken houden van de bewoners.

De belangrijkste stakeholders

Participatie in zelfbeheer in de openbare ruimte wordt geïnitieerd door bewoners, individueel of samen met buurtgenoten of via een wijkcommissie. De volgende stakeholders zijn betrokken bij groene initiatieven:

- Bewoners
- Wijkcommissies, dorpsraden
- VVE's
- Ondernemers

Bij de groene projecten die door burgerparticipatie worden gerealiseerd, zijn de volgende medewerkers binnen de gemeente betrokken:

Functie	Naam
Wethouder Openbaar beheer	Maarten
Teamleider	Henriette
IBOR-coördinator	Jan (tot begin april 2021)
Directievoerder	René
Toezichthouders	Jelle en Rob
Beleidsadviseur	Erik
Gebiedsregisseurs	Olivier en Ger-Jan
Groenbeheerder	Cees, Patrick
Beleidsadviseur Klimaatadaptatie	Malou
Communicatieadviseurs	Nathalie Ingrid
Medewerkers buitendienst	
Nieuwe groenaannemer	

Overlegstructuren

Binnen het team Buiten bestaan verschillende sub teams: Verkeer, Wegen, Kunstwerken, Grijs en Groen. Het team Groen houdt zich bezig met het Integraal Beheer van de Openbare Ruimte (IBOR). Binnen het Groene team vinden de volgende overleggen plaats:

IBOR-werkoverleg (wekelijks)

Deelnemers: IBOR-coördinator, directievoerder, toezichthouders + beleidsadviseurs en beheerders als de agenda daarom vraagt.

Onderwerpen: Hierin wordt inrichting openbare ruimte en voorkomende zaken en incidenten besproken. Voorstellen voor zelfbeheer worden hier besproken en goedgekeurd.

IBOR- stuurgroep (tweewekelijks):

Deelnemers: wethouder, teamleider, IBOR-coördinator.

Onderwerpen: onderwerpen in de openbare ruimte worden hier op het hoogste niveau afgestemd. Bv over aanbesteding, financiën, juridische zaken.

4. Kwaliteit

De kwaliteitsborging wordt bepaald door de opzet van het onderzoek, middels literatuurstudie, interviews, referentiestudies en een casestudy. Dit tezamen levert een goede kwaliteit van de benodigde informatie. Het tussentijds afstemmen van onze resultaten met de opdrachtgever op verschillende momenten, en daar feedback op krijgen, zorgt ervoor dat de kwaliteit van ons onderzoek en de op te leveren producten verbetert. Via de volgende middelen en overleggen komt deze verbetering tot stand:

Voorgangsrapportage

We ontwikkelen een tweewekelijkse voortgangsrapportage voor onze opdrachtgever. Op deze manier weet de opdrachtgever hoe het loopt met de opdracht. Tevens is hij/zij in staat om vragen hierover te beantwoorden richting zijn stakeholders.

Procesoverleg

In het team Buiten zijn twee overleggen op verschillende niveaus georganiseerd die voor ons onderzoek van belang zijn. Op het niveau van de ambtelijke uitvoering vindt wekelijks een IBOR overleg plaats. Op het bestuurlijk niveau vindt tweewekelijks een stuurgroep plaats:

IBOR-overleg

Het wekelijks IBOR-overleg gebruiken we om wanneer het nodig is voorstellen voor te leggen en af te stemmen met directievoerder, beleidsadviseur Groen, groen beheerders en toezichthouders.

Stuurgroep IBOR

Het overleg met de stuurgroep gebruiken we om het management en de wethouder te informeren over de voortgang van ons onderzoek. En op basis van onze resultaten kunnen we tussentijds advies inbrengen om de stuurgroep te vragen een besluit te nemen.

Uiteindelijk presenteren we de resultaten van ons onderzoek en onze aanbevelingen aan de stuurgroep. De stuurgroep kan dan een besluit nemen over ons advies.

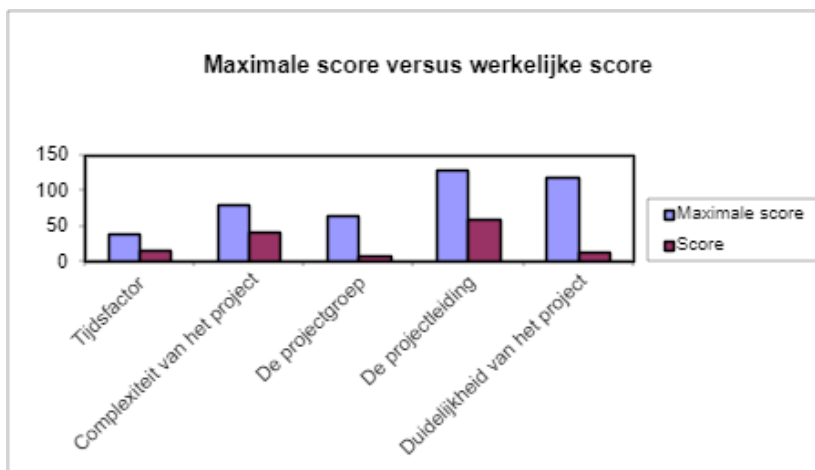
Interne afstemming

Met alle interne stakeholders nemen we een interview af om de wensen, belangen en afspraken van de gemeente in kaart te krijgen zodat we een zorgvuldig en goed afgewogen advies kunnen geven.

Risicoanalyse

We hebben voor dit project de risicoanalyse van Roel Grit uitgevoerd. Het risicopercentage is 32,1%, dus het project kan doorgaan. De uitkomsten per categorie zijn als volgt:

Categorie (met maximale score versus werkelijke score)				
Tijdsfactor	Maximaal	40	Score	16
Complexiteit van het project	Maximaal	80	Score	42
De projectgroep	Maximaal	65	Score	9
De projectleiding	Maximaal	129	Score	59
Duidelijkheid van het project	Maximaal	119	Score	13

Van de factoren die een indicatie geven over het risico scoren 'Complexiteit' en 'Projectleiding' het hoogst:

- Complexiteit: Dit komt omdat we te maken hebben met veel stakeholders en mogelijk grote aanpassingen gaan doorvoeren in het proces.
- Projectleiding: we hebben nog niet veel ervaring met het uitvoeren van dit soort projecten.

5. Informatie

Wat voor informatie heb je nodig?

Om het onderzoek te starten is alle beschikbare informatie die de organisatie heeft over zelfbeheer/ adoptiegroen en burgerparticipatie nodig. We denken hierbij aan de volgende informatie:

- Beleidsstukken over zelfbeheer of over participatie en sociale cohesie
- Informatie in datasystemen over zelfbeheer/ adoptiegroen
- Content op de website van de gemeente over het onderwerp

Om het nieuwe proces goed in de bestaande organisatie van Stichtse Vecht te kunnen inbedden hebben we tevens informatie nodig over de bestaande processen. We denken daarbij aan de volgende procesinformatie:

- Via welk loket komen burgeraanvragen binnen?
- Hoe verloopt de afhandeling van een burgervraag over zelfbeheer, na binnenkomst via het betreffende loket?
- In welk systeem worden zelfbeheer initiatieven geregistreerd?

Wie communiceert over welke informatie, naar wie?

Een eerste algemene indruk over de communicatielijnen binnen en buiten de organisatie vertelt ons het volgende:

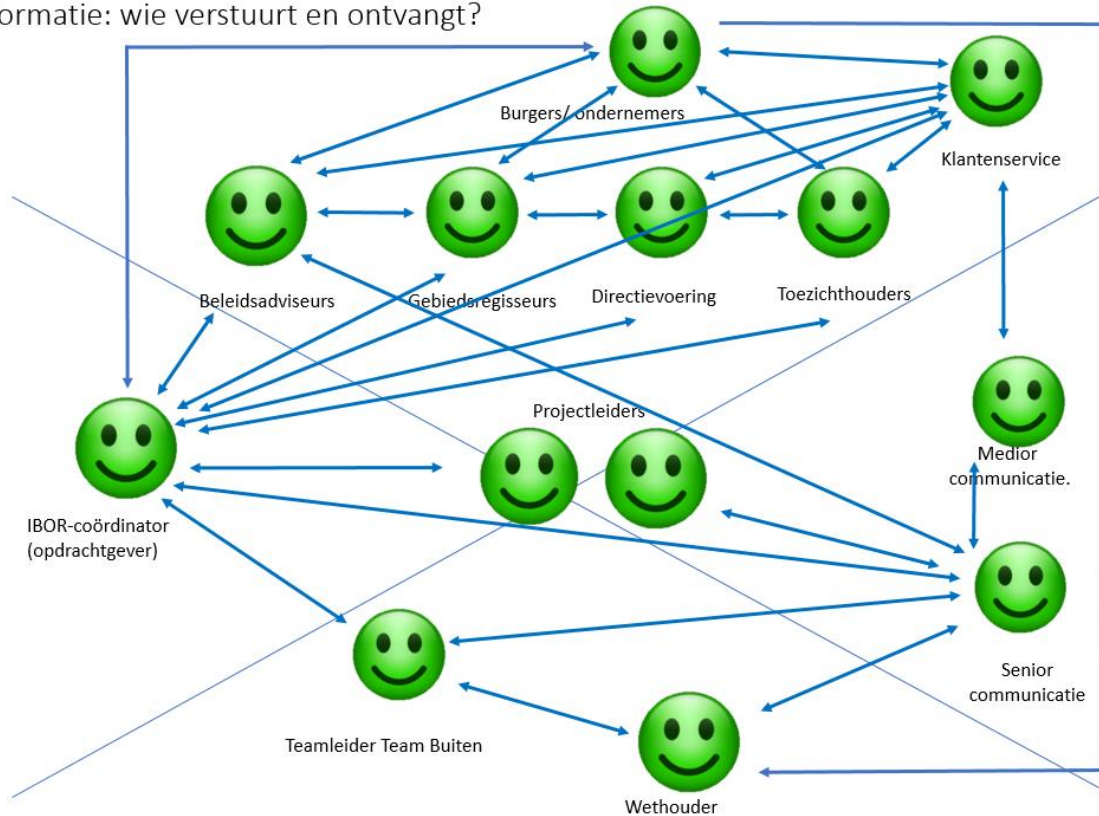
Dienstverlening aan de klant (bewoners en ondernemers)

- *Klantcontactcentrum (algemeen telefoonnummer gemeente):* eerstelijns contact: vraag bewoners doorverbinden naar verantwoordelijk ambtenaar
- *Website gemeente* – informatieve content: voor meer informatie neemt een bewoner contact op met verantwoordelijk ambtenaar via het algemene telefoonnummer. De afdeling Communicatie verzorgt de informatie op de website. Input hiervoor komt vanuit het voor het thema verantwoordelijke team of verantwoordelijke ambtenaar.
- *Verantwoordelijk ambtenaar:* inhoudelijke informatie-uitwisseling via mail, telefoon of fysiek contact met een bewoner.

Interne informatievoorziening

- *Medewerkers team Buiten:* verzorgen de informatie over het beleid en de uitvoering van projecten naar de interne organisatie en naar bewoners en ondernemers toe.
- *Teamleider Team Buiten:* verzorgt de informatie over ontwikkeling team, personeelsinformatie en bestuurlijke en - managementinformatie naar het team. En de teamleider informeert programmamanager over de ontwikkelingen in het team op gebied van projecten.
- *Programmanager Fysiek domein:* verzorgt de informatie richting teamleiders en wethouder over ontwikkelingen in het fysiek domein. Bepaalt structuur om de politiek te informeren over lopende projecten en programma's.

Informatie: wie verstuurt en ontvangt?

6. Communicatie

Voor het project is het belangrijk om te weten hoe er door de gemeente op dit moment extern gecommuniceerd wordt over zelfbeheer en adoptiegroen.

De gemeente communiceert via haar website en via persberichten over bijvoorbeeld belangrijke besluiten en over ontwikkelingen van projecten. Daarnaast zet zij ook social media in. Per 1 januari 2021 vermeldde de gemeente de mogelijkheden van zelfbeheer en adoptiegroen op haar website. Zij verwijst op die pagina naar een mailadres waar bewoners met vragen over en aanvragen voor zelfbeheer terecht kunnen. De communicatie over zelfbeheer is passief. Op een enkel social media bericht na wordt er niet actief promotie gemaakt voor zelfbeheer.

Over het onderzoeksproject en de op te leveren producten wordt niet gecommuniceerd door de gemeente. Tijdens het onderzoekstraject gaat het voorkomen dat we via de aanvragen van bewoners over het onderzoek communiceren. De boodschap richting bewoners zal dan zijn dat het onderzoek plaatsvindt en dat er gewerkt wordt aan nieuwe spelregels, voorwaarden en een nieuw aanvraagproces. Ook zal duidelijker zijn wat de gemeente van bewoners verwacht als het gaat om zelfbeheer en wat bewoners van de gemeente kunnen verwachten. Voor de zomer is het project afgerond en zal er een besluit worden genomen hoe de gemeente zelfbeheer wil gaan inrichten.

7. Budget

Bij aanvang van het project is niet direct inzicht te verkrijgen in kosten van mensuren en hulpmiddelen om het zelfbeheer te kunnen realiseren. De onderzoeksresultaten gaan ons hier het inzicht in geven. We hebben wel een inventarisatie kunnen maken van bestaande budgetten binnen de gemeente. Hieronder geven we een overzicht:

Budget zelfbeheer initiatieven

Er is nog geen budget vastgesteld voor de uitvoering van groene zelfbeheer initiatieven. Toen deze vorm van burgerparticipatie nog werd uitgevoerd door de groenaannemer, was daar binnen het contract ruimte voor gereserveerd. Dit was circa € 108.000 euro per jaar. Dit bedrag was zowel voor de begeleiding van de projecten als de aanleg van de groeninitiatieven. Wij hebben onze vraag naar het budget 2021 ingediend bij het IBOR-overleg. Onze vraag is besproken op het IBOR-overleg van 27 januari 2021. De uitkomst is dat er in de groenbegroting van 2021 geen ruimte is gereserveerd voor zelfbeheer. Bovendien zijn er zorgen over de benodigde capaciteit voor de uitvoering. Er is op dit moment geen medewerker beschikbaar om dit op te pakken.

Leefbaarheidsbudget

De gemeente heeft een centraal leefbaarheidsbudget. Bewonersgroepen en individuele bewoners worden jaarlijks de gelegenheid geboden om sociale en fysieke leefbaarheid initiatieven in te dienen. Het budget voor 2021 wordt aan het begin van het jaar vastgesteld. Het bedrag voor 2021 is nog niet bekend. Voorgaande jaren was dat circa €100.000 euro. Nieuwe aanvragen voor dit budget kunnen worden ingediend voor 1 oktober 2021 en worden uitgekeerd in 2022. Belangrijke aspect voor het verkrijgen van budget, is of het project bijdraagt aan de sociale cohesie.

Wijkbudget

De gemeente Stichtse Vecht bestaat uit 12 dorpen. De dorpsraden krijgen ieder jaar een wijkbudget van € 1500 euro voor dorpshuis (koffie, thee, overhead). Dit budget biedt geen ruimte voor groeninitiatieven.

Subsidies

Welke subsidies zijn beschikbaar voor groene initiatieven? Dit is één van de vragen waar we in dit project antwoord op willen krijgen.

Andere vormen van financiering.

Welke andere vormen van financiering voor burgerinitiatieven zijn mogelijk en kansrijk? Dit is één van de vragen waar we in het project antwoord op willen krijgen.

7. Projectplanning

V 0.1 - dd 17-2-2021	Februari				Maart					April				Mei				Juni				Totaal uur	
Week	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Projectoverleg	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	Vakantie	1	1	1	2	2	2	2	2		23
Deadline: concept raadsadvies									X														0
Deadline: definitief raadsadvies										X													0
Deadline: onderzoeksrapport																						X	0
Deadline: participatieverslag																						X	0
Fase 1																							0
Deskresearch	2	2	2	2	2	2	2	2														16	
Literatuuronderzoek	16	8																				24	
Interviews intern	2	2	2	2																		8	
Krachtenveld-analyse			2	4																		6	
Ref. studies: intake & voorwaarden		8	8																			16	
Referentiestudie: communicatiestijlen							8															8	
Externe interviews + uitwerking			4	4	4																	12	
Case studies + uitwerking				8	8	8																24	
Co-creatie: afhandeling cases			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2							26	
Veldwerk zelfbeheer projecten								8														8	
Concept contract & voorwaarden			4	4			2	2														12	
Concept procesbeschrijving			4	4			2	2														12	
Indicatie capaciteit en financiering					4	4																8	
Ontwikkelen aanbevelingen					8	8																16	
Concept raadsadvies							16															16	
Definitief raadsadvies									8	8												16	
																						0	
Fase 2																						0	
Advies aanpassingen website											8	8										16	
Inrichting proces											8	8										16	
Participatie bijeenkomst													20	20	20							60	
Bijstellen procesbeschrijving															4	4						8	
Concept onderzoeksplan											4	4	4	4	4	4	4	4	20	20		68	
Participatieverslag																		20	20	20		60	
																						0	
Totaal / week	21	21	29	31	29	25	33	17	3	11	11	19	22	6	27	25	29	10	26	42	42	0	479